

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. rugsėjo 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Direktyva 2001/42/EB — Tam tikrų planų ir programų poveikio aplinkai vertinimas — Ymittos kalnų masyvo apsaugos taisyklės — Keitimo procedūra — Šios direktyvos taikomumas — Didžiojo Atėnų regiono pagrindinis planas ir aplinkos apsaugos programa“

Byloje C-473/14

dėl *Symvoulio tis Epikrateias* (Graikija) 2014 m. rugsėjo 19 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. spalio 20 d. pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Dimos Kropias Attikis

prieš

Ypourgos Perivallontos, Energeias kai Klimatikis Allagis,

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė K. Jürimäe, teisėjai M. Safjan ir A. Prechal (pranešėja),

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Dimos Kropias Attikis*, atstovaujamos *dikigoros* A. Papakonstantinou,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos A. Alefanti, V. Pelekou ir S. Lekkou,

— Europos Komisijos, atstovaujamos G. Wilms ir M. Patakia,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados, priima šį

* Proceso kalba: graikų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL L 197, p. 30; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 157) 3 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ieškinį, kurį *Dimos Kropias Attikis* (Kropias Atikos komuna) pareiškė *Ypourgos Perivallontos, Energeias kai Klimatikis Allagis* (Aplinkos, energetikos ir klimato kaitos ministras) siekdama, kad būtų panaikintas 2011 m. birželio 14 d. Respublikos Prezidento dekretas Nr. 187/2011 dėl Ymittos kalnų masyvo zonos bei Goudi ir Ilisia metropolijos parkų apsaugos priemonių nustatymo (FEK D' 187/16.06.2011, toliau – ginčijamas dekretas).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2001/42

- 3 Direktyvos 2001/42 10 ir 19 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:
 - „(10) Visų planų ir programų, kurie rengiami daugeliui sektorių ir kurie nustato tolimesnio projektų, išvardytų 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvos 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo [(OL L 175, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 248), iš dalies pakeistos 1997 m. kovo 3 d. Tarybos direktyva 97/11/EB (OL L 73, p. 5; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 151)], I ir II prieduose, vystymo pagrindus, <...> pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, todėl paprastai jie turėtų būti rengiami atsižvelgiant į sistemingą aplinkosauginį vertinimą. Kai juose nurodoma, kad jie taikomi nedideliuose plotuose vietiniu lygiu, <...> jų pasekmės turėtų būti vertinamos tik tais atvejais, kai valstybės narės nustato, kad jos gali būti reikšmingos aplinkai.
- <...>
- (19) Jeigu pasekmių aplinkai vertinimas turi būti atliekamas ir pagal šią direktyvą, ir pagal kitus Bendrijos teisės aktus, o būtent 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyvą 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos [OL L 103, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 98, iš dalies pakeistą 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB (OL L 20, 2010, p. 7)], [1992 m. gegužės 21 d. Tarybos] Direktyvą 92/43/EEB [dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102)] <...> siekiamos išvengti dvigubo vertinimo, valstybės narės gali taikyti suderintas ar bendras procedūras, atitinkančias tam tikrų Bendrijos teisės aktų reikalavimus.“
- 4 Pagal Direktyvos 2001/42 1 straipsnį šios direktyvos tikslas – sukurti aukštą aplinkos apsaugos lygį ir padėti į rengiamus ir priimamus planus bei programas integruoti aplinkos apsaugos klausimus, kad būtų skatinama tvari plėtra, užtikrinant, kad laikantis šios direktyvos būtų atliekamas tam tikrų planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, aplinkos vertinimas.

5 Direktyvos 2001/42 2 straipsnyje numatyta:

„Šioje direktyvoje:

a) „planai ir programos“ – tai planai ir programos <...> taip pat visi jų daliniai pakeitimai:

- kuriuos turi parengti ir (arba) priimti valdžios institucija nacionaliniu, regioniniu arba vietiniu lygiu arba kuriuos parengia valdžios institucija ir kuriuos vėliau priima Parlamentas arba Vyriausybė laikantis įstatymų leidimo procedūros, ir
- kurių reikia pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas;

b) „aplinkosauginis vertinimas“ – tai aplinkos apsaugos ataskaitos parengimas, konsultacijos, atsižvelgimas į aplinkos apsaugos ataskaitą ir konsultacijų rezultatus priimant sprendimus, su sprendimu susijusios informacijos teikimas pagal šios direktyvos 4–9 straipsnių nuostatas;

<...>“

6 Pagal minėtos direktyvos 3 straipsnį „Taikymo sritis“:

„1. 2–4 dalyse nurodytų planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, aplinkos vertinimas atliekamas pagal šios direktyvos 4–9 straipsnius.

2. Laikantis 3 dalies nuostatų, atliekamas toliau išvardytų planų ir programų aplinkos vertinimas:

- a) kurie rengiami žemės ūkiui, miškininkystei, žuvininkystei, energetikai, pramonei, transportui, atliekų tvarkymui, vandentvarkai, telekomunikacijoms, turizmui, miestų ir kaimų planavimui ar žemės naudojimui ir kurie nustato tolesnio projektą, išvardytą Direktyvos 85/337/EEB I ir II prieduose, vystymo pagrindus, arba
- b) kurių atžvilgiu nustatoma, atsižvelgiant į galimas jų pasekmes teritorijai, kad būtina atlikti vertinimą pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 ir 7 straipsnius.

<...>“

7 Direktyvos 2001/42 11 straipsnio „Ryšys su kitais Bendrijos teisės aktais“ 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Pagal šią direktyvą atliekamas aplinkosauginis vertinimas nepažeidžia Direktyvos 85/337/EEB ir kitų Bendrijos teisės aktų reikalavimų.

2. Planams ir programoms, kurių pasekmės aplinkai turi būti įvertintos ir pagal šią direktyvą, ir pagal kitus Bendrijos teisės aktus, valstybės narės gali taikyti suderintas ar bendras procedūras, atitinkančias tam tikrų Bendrijos teisės aktų reikalavimus, kad, *inter alia*, būtų išvengta dvigubo vertinimo.“

Direktyva 92/43

8 Direktyvos 92/43 6 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Bet kokiems planams ir projektams, tiesiogiai nesusijusiems arba nebūtiniams teritorijos tvarkymui, bet galintiems ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, turi būti atliekamas jų galimo poveikio teritorijai įvertinimas. Atsižvelgiant į poveikio teritorijai įvertinimo

išvadas ir remiantis 4 dalies nuostatomis, kompetentingos nacionalinės institucijos pritaria planui ar projektui tik įsitikinusios, kad jis [nepakenks] nagrinėjamos teritorijos vientisumui ir, jei reikia, išsiaiškinusios plačiosios visuomenės nuomonę.“

- 9 Pagal šios direktyvos 7 straipsnį:

„Šios direktyvos 6 straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nustatyti įpareigojimai pakeičia bet kuriuos Direktyvos 79/409/EEB 4 straipsnio 4 dalies pirmajame sakinyje nustatytus įpareigojimus teritorijoms, atrinktoms pagal 4 straipsnio 1 dalį arba panašiai pripažintoms pagal jos 4 straipsnio 2 dalį, nuo šios direktyvos įgyvendinimo datos arba nuo valstybės narės atlikto atrinkimo arba pripažinimo datos pagal Direktyvą 79/409/EEB, jei pastaroji data yra vėlesnė.“

Graikijos teisės aktai

Tarpžinybinis sprendimas Nr. 107017/2006

- 10 2006 m. rugpjūčio 28 d. Tarpžinybinio sprendimo Nr. 107017/2006 (FEK B' 1225/5.9.2006) 1 straipsnyje numatyta:

„Šiuo sprendimu siekiama įgyvendinti Direktyvos [2001/42] nuostatas, kad, siekiant subalansuotos plėtros, į priimamus planus ir programas būtų galima integruoti aplinkos klausimus, numatant bet kokiais reikiama priemonės, sąlygas ir procedūras jų galimoms pasekmėms aplinkai įvertinti, ir taip skatinti tvarią plėtrą bei aukštą aplinkos apsaugos lygį.“

- 11 Minėto tarpžinybinio sprendimo 3 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyta:

„1. Prieš patvirtinant planą ar programą ar pradedant atitinkamą teisėkūros procedūrą, laikantis šio straipsnio 2 dalies nuostatų, atliekamas šių nacionalinių, regioninių, provincijos ir vietos planų ar programų, kurie gali turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, strateginis aplinkosauginis vertinimas, visų pirma:

<...>

- b) visų planų ir programų, kurie visapusiškai ar iš dalies taikomi Europos ekologinio tinklo *Natura 2000* nacionalinių teritorijų zonose [Bendrijos svarbos teritorijose (toliau – BST) ir specialiose apsaugos teritorijose (toliau – SAT)] ir kurie gali joms daryti didelę įtaką. Išimtis taikoma valdymo planams ir veiksmų programoms, kurie tiesiogiai susiję su tokių teritorijų valdymu ir apsauga arba yra tam būtini.

Vertinant, ar pirmesnėje dalyje nurodyti planai ir programos <...> gali reikšmingai paveikti Europos ekologinio tinklo *Natura 2000* nacionalinių teritorijų zonas [BST ir SAT] ir dėl to turėtų būti atliekamas jų strateginis aplinkosauginis vertinimas, reikia laikytis 5 straipsnio 2 dalyje nurodytos aplinkosaugos audito procedūros <...>“

- 12 Tarpžinybinio sprendimo Nr. 107017/2006 5 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Atliekama kiekvieno 3 straipsnio 1 dalies b punkte ir 3 straipsnio 2 dalyje nurodyto plano ar programos išankstinė aplinkosaugos audito procedūra, kad 3 dalyje nurodyta kompetentinga valdžios institucija pagal šį straipsnį galėtų nustatyti, ar atitinkamas planas ar programa gali turėti reikšmingų pasekmių aplinkai ir dėl to turėtų būti atliktas jo strateginis aplinkosauginis vertinimas <...>“

Teisės aktai, susiję su didžiojo Atėnų regiono teritorijos plėtra

- 13 Įstatymu Nr. 1515/1985 dėl didžiojo Atėnų regiono pagrindinio plano ir aplinkos apsaugos programos, kurio nuostatos buvo kodifikuotos 1999 m. liepos 14 d. Prezidento dekretu dėl bendrojo urbanizacijos reglamentavimo, buvo nustatytas didžiojo Atėnų regiono pagrindinis plėtros planas (toliau – PPP) ir aplinkos apsaugos programa.
- 14 Pagal Įstatymo Nr. 1515/1985 1 straipsnio 1 dalį visus šiame įstatyme numatytus tikslus, kryptis, programas ir priemones PPP apima kaip būtinus Atėnų ir didelių jo priemiesčių plėtros ir urbanizacijos organizavimui įgyvendinant penkmečio ekonominio ir socialinio vystymo planus.
- 15 Pagal minėto įstatymo 4 straipsnio 3 dalį, remiantis minėtu straipsniu priimtais prezidento dekretais siekiama papildyti, patikslinti, paašškinti ir iš dalies pakeisti PPP ir aplinkos apsaugos programą; tačiau jais negali būti keičiami tikslai ir kryptys.

Ymittos kalnų masyvo apsaugos teisinis reglamentavimas

- 16 Ymittos kalnų masyvui taikomos įvairios nacionalinėje teisėje numatytos apsaugos taisyklės. Išsamios šio masyvo apsaugos taisyklės pirmą kartą buvo įtvirtintos 1978 m. rugpjūčio 31 d. prezidento dekretu, kuriame buvo numatytos dvi apsaugos zonos (A ir B) ir nustatyti leistini tų zonų panaudojimo būdai.
- 17 Be to, dėl savo išskirtinės biologinės įvairovės, ypač floros ir paukščių faunos, Ymittos kalnų masyvas pagal Direktyvą 92/43 buvo įtrauktas į BST sąrašą pavadinimu „Ymittos – Aisthitiko Dasos Kaisarianis – Limni Vouliagmenis“ (GR 3000006); be to, pagal Direktyvą 2009/147 jis buvo pripažintas SAT pavadinimu „Oros Ymittos“ (kodas GR 3000015). Minėtas kalnų masyvas buvo pripažintas specialia saugoma teritorija (toliau – SST) pagal Direktyvą 92/43.
- 18 Siekdama pagerinti Ymittos kalnų masyvo apsaugą ir suderinti ankstesnes susijusias nuostatas su PPP nuostatomis, už didžiojo Atėnų regiono pagrindinį planą ir aplinkos apsaugą atsakinga organizacija, įsteigta pagal Įstatymo Nr. 1515/1985 5 straipsnį, inicijavo 1978 m. rugpjūčio 31 d. Prezidento dekretu pakeitimą.
- 19 Vykstant šiai procedūrai buvo atliktas tyrimas, kuriuo remdamasis už didžiojo Atėnų regiono pagrindinį planą ir aplinkos apsaugą atsakingos organizacijos vykdomasis komitetas parengė projektą, dėl kurio buvo konsultuotasi su keliomis susijusiomis komunomis, ministerijomis ir plačiąja visuomene. Atsižvelgiant į šias konsultacijas buvo užbaigtas projektas ir priimtas ginčijamas dekretas.
- 20 Pagal šio dekretu 1 straipsnį:

„Prezidento dekretu siekiama veiksmingos Ymittos kalnų masyvo ir jo periferinių plotų apsaugos, kurią leistų pasiekti ekologiškas buveinių, floros ir faunos valdymas ir saugojimas, Atikos baseinui svarbių jo ekologinių veiklų vertinimas, kraštovaizdžio apsauga ir statybų kontrolė“.
- 21 Ginčijamo dekretu 3 straipsnyje numatytos penkios apsaugos zonos, t. y. A zona, kurios plotas didesnis už ankstesnę A zoną, ir kuri pripažįstama „gamtos ir jos paminklų absoliučios apsaugos zona“, siekiant visiškai apsaugoti buveines, florą ir fauną bei gerinti, ekologiniu požiūriu leistinu būdu, konkrečias natūralias, geologines ir istorines Ymittos kalnų masyvo savybes; B zona, kuri laikoma „periferine apsaugos zona“ ir kuri sudaro žemės ūkiui, mokymui ir laisvalaikiui gryname ore, kultūrai ir sportui skirtą zoną; C zona, skirta archeologiniu požiūriu svarbių vietovių apsaugai; D zona, apibūdinama kaip Goudi ir Ilisia metropolijos parkų zona, kuri sujungia kalnų ekosistemą su miestu; E zona, skirta specialioms žemės panaudojimo reikmėms, kurioje leidžiama, be kita ko, laikantis galiojančių teisės aktų įrengti kapines.

- 22 Ginčijamo dekreto 7 straipsnyje „Pereinamojo laikotarpio nuostatos“, be kita ko, numatyta, kad karjerai turi būti sutvarkyti per trejus metus, ir kad tam tikri įrenginiai, prie kurių priskiriami jau esami pramonės ir amatų įrenginiai, turi būti iškelti per penkerius metus.
- 23 Minėto dekreto 8 straipsnyje, be kita ko, numatyta, kad jau esamos teisėtos statybos ir su gyvenamaisiais namais, mokymo įstaigomis, ligoninėmis, sanatorijomis, vaikų namais, prieglaudomis, laisvalaikio, sportu, kultūriniais renginiais, vienuolynais, telefono ryšio antenomis, kulto vietoms ir kapinėms susiję įrenginiai, kurių naudojimas neleidžiamas pagal šio dekreto nuostatas, gali likti jų buvimo vietoje ir būti remontuojami, tačiau negali būti plečiami.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 24 *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės taryba) nurodo, kad, atsižvelgiant į *Dimos Kropias* pateiktus argumentus, ji turi nustatyti, ar ginčijamas dekretas turi būti panaikintas dėl to, kad tai yra pagal Direktyvą 2001/42 reglamentuojamas planas arba programa, kuriai turėjo būti atliktas „išankstinis aplinkosauginis patikrinimas“ ir (arba) „strateginis aplinkosauginis vertinimas“, numatytas tarpžinybiniame sprendime Nr. 107017/2006, kuris skirtas šiai direktyvai įgyvendinti.
- 25 Šis teismas mano, kad minėtos procedūros netaikomos planams ir programoms, kuriais tikslinamas arba įgyvendinamas jau esantis aukštesnio lygio planas, kuriuo buvo atliktas bendras planavimas, šiuo atveju PPP, kuris yra pagrindinis planas, ir kuriam, įsigaliojus tarpžinybiniam sprendimui Nr. 107017/2006, taikoma minėta strateginio aplinkosauginio vertinimo procedūra. Aplinkybė, kad toks strateginis aplinkosauginis PPP vertinimas nebuvo atliktas dėl to, jog jį priimant šis tarpžinybinis sprendimas dar nebuvo įsigaliojęs, yra nesvarbi.
- 26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad iš Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-567/10, EU:C:2012:159) 42 punkto matyti, jog „aplinkosauginis vertinimas“ pagal Direktyvos 2001/42 3 straipsnį nebūtinas, jeigu aktas priklauso teritorijų planavimo aktų hierarchinei sistemai, jeigu šiuose aktuose numatomos pakankamai tikslios žemės naudojimo taisyklės, atliekamas jų pačių pasekmių aplinkai vertinimas ir galima pagrįstai laikyti, kad šiomis aplinkybėmis pakankamai atsižvelgiama į interesus, kuriuos siekiama apsaugoti Direktyva 2001/42.
- 27 Jis pažymi, kad, remiantis daugumos jo narių nuomone, Įstatyme Nr. 1515/1985 įtvirtintame PPP, kuris yra pirmesnis ir hierarchiniu požiūriu viršesnis nei ginčijamas dekretas, numatytos pakankamai išsamios žemės panaudojimo taisyklės, todėl Direktyvoje 2001/42 numatytas „aplinkosauginis vertinimas“ nebuvo reikalaujamas prieš priimant minėtą dekretą, kuriuo tikslinamas ir įgyvendinamas minėtas pagrindinis planas.
- 28 Tokia nuomonė, be kita ko, gali būti grindžiama aplinkybe, kad Įstatymo Nr. 1515/1985 4 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog, remiantis šiuo straipsniu priimtais dekretais, kaip antai ginčijamu dekretu, gali būti tik papildomi, tikslinami ir pakeičiami PPP ir aplinkos apsaugos programa, tačiau jais negali būti keičiami tikslai ir kryptys bei numatyti nauji darbai arba nauja veikla, neįtraukti į PPP planavimą arba galintys bent šiek tiek neigiamai paveikti aplinką. Ginčijamu dekretu siekiama dar labiau sugriežtinti galiojančias Ymittos kalnų masyvo apsaugos taisykles žemės panaudojimo ir jo kontrolės pagal PPP srityje.
- 29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priduria, kad, remiantis mažumos jo narių nuomone, ginčijamas dekretas negalėjo būti priimtas neatlikus „aplinkosauginio vertinimo“ pagal minėtos Direktyvos 2001/42 3 straipsnį. Iš tikrųjų Įstatyme Nr. 1515/1985 nėra žemės panaudojimo taisyklių, todėl nėra jokių tokio pobūdžio patikslinimų, nes šiame įstatyme įtvirtintos tik bendros nuostatos, kuriose nurodyti tikslai ir kryptys.

- 30 Remiantis šia mažumos nuomone akivaizdu, kad tokiam kaip ginčijamame dekrete numatytam planui, net jeigu jame tik tikslinamas PPP, turi būti atliekamas aplinkosauginis vertinimas pagal Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punktą.
- 31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad jeigu, kaip mano dauguma jo narių, Teisingumo Teismas nuspręstų, jog ginčijamu dekretu įtvirtintam planui „aplinkosauginis vertinimas“ pagal Direktyvą 2001/42 nebūtinas, nes juo tikslinamas PPP, kuris hierarchiniu požiūriu yra viršesnė norma, vis dėlto vėl kiltų klausimas, ar reikalingas minėtas vertinimas, nes pats PPP buvo priimtas neatlikus tokio vertinimo.
- 32 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad, remiantis daugumos jo narių nuomone, į šį klausimą reikėtų atsakyti neigiamai iš esmės dėl to, kad, atsižvelgiant į Įstatymo Nr. 1515/1985, kuriame yra PPP, priėmimo datą, *ratione temporis* jis nepatenka nei į Direktyvos 2001/42, nei į teisės aktų, skirtų perkelti šią direktyvą į Graikijos teisės sistemą, taikymo sritį.
- 33 Tačiau minėto teismo narių mažuma mano, kad šiai daugumos nuomonei neturi būti pritarta, nes ji nepagrįstai susilpnintų Direktyvos 2001/42 veiksmingumą ir būtų nesuderinama su Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C 567/10, EU:C:2012:159) 42 punktu. Be to, Direktyvos 2001/42 taikymo atgaline data klausimas neturėtų kilti, nes šiuo atveju neklausama, ar turėjo būti atliktas pirminio plano „aplinkosauginis vertinimas“ pagal šią direktyvą, o tik klausama, ar taip turi būti tikrinamos teisės aktų, kuriais šis planas tikslinamas, naujai priimtos nuostatos.
- 34 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad jeigu Teisingumo Teismas turėtų neigiamai atsakyti į šį klausimą, kiltų trečias klausimas: ar priimant ginčijamą dekretą bet kuriuo atveju reikėjo atlikti aplinkosauginį vertinimą pagal Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies b punktą dėl to, kad šiame dekrete apibrėžta A zona apima beveik visą Ymittos kalnų masyvo teritoriją, kuri saugoma kaip BST ir SAT.
- 35 Konkrečiau kiltų klausimas, ar, atsižvelgiant į susijusias Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies b punkto ir Direktyvos 92/43 6 straipsnio 3 dalies nuostatas, ginčijamas dekretas yra su nagrinėjamos teritorijos apsauga glaudžiai susijęs ir būtinas valdymo planas, kurio atveju aplinkosauginis vertinimas nereikalaujamas.
- 36 Remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo daugumos narių nuomone, į šį klausimą turėtų būti atsakyta neigiamai, nes nors ginčijamu dekretu siekiama Ymittos kalnų masyvo apsaugos ir jame įtvirtintos aplinkai palankesnės taisyklės, juo vis dėlto visose zonose paliekamos iki tol vykdytos veiklos ir nekeičiama ankstesnė žemės panaudojimo paskirtis, kurių poveikis aplinkai niekada nebuvo vertintas, ir, be kita ko, leidžiama išsaugoti iki tol teisėtai buvusius įrenginius, kaip antai radijo-televizijos antenas, mokyklas, pensionatus ir kapines.
- 37 Vis dėlto tokiai nuomonei nepritarė kai kurie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nariai, kurie mano, kad ginčijamas dekretas yra su aptariamąs teritorijos apsauga glaudžiai susijęs ir būtinas valdymo planas, nes Ymittos kalnų masyvas priskirtas prie A zonos, todėl būtina absoliuti apsauga, dėl kurios neleidžiamas joks žemės panaudojimas išskyrus įrenginius, kurie suderinami su zonos apsauga ir jai būtini, kaip antai priešgaisriniai įrenginiai, miško tvarkymo priemonės, pasivaikščiojimo ir dviračių takai bei smulkūs upelių vagų tvirtinimo darbai.
- 38 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, kad, kalbant apie A zoną, ginčijamas dekretas yra su Ymittos kalnų masyvo apsauga glaudžiai susijęs ir būtinas valdymo planas, kiltų klausimas, ar galimas šio dekreto panaikinimas tik iš dalies, t. y. tiek, kiek kai kurios minėtos teritorijos, saugomos kaip BST arba SAT, dalys patenka į šiame dekrete numatytas B, D ir E zonas, kurių aplinkosauginis vertinimas būtinas, tačiau nebuvo atliktas.

- 39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo daugumos narių nuomone į šį klausimą reikėtų atsakyti teigiamai.
- 40 Šiai nuomonei nepritaria mažuma minėto teismo narių, kurie mano, kad, siekiant reglamentuoti žemės panaudojimą arba leistiną veiklą didelėje teritorijoje, kuri laikoma sudarančia tokią kaip Ymittos kalnų masyvo teritoriją, duomenys turi būti vertinami vienodai, o aplinkosauginis vertinimas neturėtų būti fragmentiškas.
- 41 Šiomis aplinkybėmis *Symvoulia tis Epikrateias* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1) Ar metropolijos aglomeracijos urbanistinės plėtros planas, kuriame nustatyti didžiausios šios aglomeracijos teritorijos dalies teritorinio ir urbanistinio planavimo bendri tikslai, nurodymai ir programos, ir kurio vienas iš konkrečių tikslų yra aplinkinių kalnų masyvų apsauga ir urbanistinio plėtimosi stabdymas, laikytinas planu, dėl kurio kompetentingai administracinei institucijai leidžiama neatlikti vėliau, remiantis įstatyme numatytu leidimu, dekretu priimto plano, kuris apima minėtą pagrindinį planą, ir kuriame, siekiant patikslinti ir įgyvendinti kalnų masyvų apsaugos ir urbanistinio plėtimosi stabdymo tikslus, numatyta vieno iš aplinkinių kalnų masyvų apsaugos zona bei reglamentuojami ten leistini žemės panaudojimo būdai ir veikla, <...> aplinkos vertinimo pagal [Direktyvos 2001/42] <...> 3 straipsnį, kurio išaiškinimas pateiktas Sprendimo *Inter Environnement Bruxelles ir kt.*, C-567/10, EU:C:2012:159] 42 punkte?
- 2) Jei į ankstesnį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar tuo atveju, kai dėl [minėto pagrindinio] plano priėmimo datos <...> nebuvo atliktas Direktyvoje 2001/42 <...> numatytas aplinkosauginis vertinimas, būtina atlikti tokį vertinimą [priimant aktą, patikslinantį minėtą planą, kuris buvo priimtas įsigaliojus minėtai direktyvai]?
- 3) Jei į 2 klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar dekretas, kuriame įtvirtintos nuostatos, susijusios su apsaugos priemonėmis ir leistina veikla bei žemės panaudojimo būdais zonoje, patenkančioje į [Natura 2000] tinklui priklausančias nacionalines teritorijas, priskiriamas prie BST, specialių saugomų teritorijų ir SAT, kuriose numatyta absoliuti gamtos apsauga ir kuriose leidžiami tik priešgaisriniai įrenginiai, miško tvarkymo priemonės ir pasivaikščiojimo takai, tačiau iš parengiamųjų dokumentų nematyti, kad priimant šias nuostatas buvo atsižvelgta į tokių zonų išsaugojimo tikslus, t. y. į ypatingas aplinkos savybes, dėl kurių minėtos zonos buvo priskirtos prie [Natura 2000] tinklo, o, remiantis tokiomis nuostatomis, aptariamoje zonoje šiuo metu jau uždrausta veikla vis dar leidžiama tik dėl to, kad ji buvo leidžiama pagal ankstesnę apsaugos sistemą, gali būti laikomas valdymo planu, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 92/43 <...> 6 straipsnio 3 dalį, prieš kurio priėmimą nebuvo pareigos atlikti <...> aplinkosauginį vertinimą pagal minėtą straipsnį, siejamą su minėtos Direktyvos 2001/42 <...> 3 straipsnio 2 dalies b punktu?
- 4) Jei į pirmesnį klausimą būtų atsakyta teigiamai: <...> ar tuo atveju, jeigu teritorijos planavimo dokumentas būtų priimtas dėl didesnės geografinės teritorijos, kurios atžvilgiu iš principo reikalaujama atlikti <...> aplinkosauginį vertinimą pagal Direktyvos 2001/42 <...> 3 straipsnio 2 dalies b punktą, siejamą su Direktyvos 92/43 <...> 6 straipsnio 3 dalimi, tačiau jis niekada nebuvo atliktas, ir būtų konstatuota, kad, remiantis vėliau priimtomis nuostatomis, susijusiomis su žemės panaudojimu ir leistina veikla, kurios nėra paprasčiausi valdymo planai, <...> aplinkosauginis vertinimas turi būti atliekamas tik tam tikrų šios teritorijos zonų, tačiau ne didžiosios jos dalies atžvilgiu, nes dalis nuostatų, t. y. nuostatos, susijusios su minėtomis zonomis, laikytinos valdymo planu, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/42 <...> 3 straipsnio 2 dalies b punktą, siejamą su Direktyvos 92/43 <...> 6 straipsnio 3 dalimi, kuris neturi būti vertinamas, būtų pagrįsta, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/42 <...>, pripažinti šio bendro akto nuostatas iš dalies negaliojančiomis, todėl panaikinti tik tas dokumento dalis, kurios susijusios su zonomis, kurių

atžvilgiu <...> aplinkosauginis vertinimas būtinas pagal naujas teisės normas šioje srityje, o tai lemtų, kad, vėliau iš dalies jas panaikinus, <...> [aplinkosauginis] vertinimas turėtų būti atliekamas tik tokių zonų, o ne visos teritorijos atžvilgiu?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 42 Dviem pirmaisiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 2001/42 2 straipsnio a punktas ir 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinami taip, kad priimant aktą, kuriame yra planas arba programa, susiję su teritorijos planavimu ir žemės panaudojimu, kuriems taikoma Direktyva 2001/42, ir kuriuo keičiamas anksčiau buvęs planas arba programa, galima nenustatyti pareigos atlikti aplinkosauginį vertinimą pagal šios direktyvos 3 straipsnį dėl to, kad šiuo aktu siekiama patikslinti arba įgyvendinti pagrindinį planą, įtvirtintą hierarchiniu požiūriu viršesniu aktu, kurio toks aplinkosauginis vertinimas nebuvo atliktas.
- 43 Šiuo klausimu iš Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-567/10, EU:C:2012:159) 42 punkto matyti, kad iš principo Direktyvos 2001/42 tikslai ir būtinybė išsaugoti jos veiksmingumą neprieštarauja tam, kad būtų laikoma, jog aktui, kuriuo visiškai arba iš dalies naikinamas planas arba programa, kuriems taikoma ši direktyva, ši direktyva netaikoma, jeigu panaikintas aktas priklauso teritorijų planavimo aktų hierarchinei sistemai, nes šiuose aktuose numatomos pakankamai tikslios žemės naudojimo taisyklės, atliekamas jų pačių pasekmių aplinkai vertinimas ir galima pagrįstai laikyti, kad šiomis aplinkybėmis pakankamai atsižvelgiama į interesus, kuriuos siekiama apsaugoti Direktyva 2001/42.
- 44 Tačiau, priešingai nei naikinamųjų aktų atveju, Direktyva 2001/42 ir ypač jos 2 straipsnio a punktas į taikymo sritį aiškiai įtraukia planus ir programas keičiančius aktus, kaip antai ginčijamas dekretas; taip, be kita ko, Teisingumo Teismas nurodė Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-567/10, EU:C:2012:159) 36 punkte.
- 45 Pagrindinėje byloje kalbant apie planus ir programas keičiančius aktus, aiškiai įtrauktus į Direktyvos 2001/42 taikymo sritį, neturėtų būti tvirtinama, kad, atsižvelgiant į Direktyvos 2001/42 tikslus ir būtinybę išsaugoti jos veiksmingumą, šiam aktui minėta direktyva gali būti netaikoma.
- 46 Be to, neginčijama, kad ginčijamame dekrete esantiems planams ir programoms iš principo taikytinas Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punktas, nes jie iš esmės susiję su miesto ir kaimo teritorijos planavimu bei žemės panaudojimu.
- 47 Be kita ko, skaitant šią nuostatą kartu su Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 1 dalimi, matyti, kad ši direktyva turi būti aiškinama kaip nustatanti pareigą atlikti konkretaus plano ar projekto aplinkosauginį vertinimą su sąlyga, kad planas arba projektas gali daryti didelį poveikį aplinkai arba, kitaip tariant, reikšmingai paveikti atitinkamą teritoriją. Patikrinimas, kuris turi būti atliktas siekiant nustatyti, ar ši sąlyga laikoma įvykdyta, turi apimti tik klausimą, ar, remiantis objektyviomis aplinkybėmis, galima atmesti galimybę, kad minėtas planas ar projektas atitinkamai teritorijai daro reikšmingą poveikį (pagal analogiją žr. Sprendimą *Syllogos Ellinon Poleodomon kai chorotakton*, C-177/11, EU:C:2012:378).
- 48 Bet kuriuo atveju Direktyvos 2001/42 taikymo srities apribojimas, kurį Teisingumo Teismas nurodė Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-567/10, EU:C:2012:159) 42 punkte, susijęs su situacija, kuri aiškiai skiriasi nuo nagrinėjamos pagrindinėje byloje.

- 49 Iš tikrųjų apribojimas susijęs su naikinančiais aktais ir neturėtų būti išplečiamas siekiant apimti aktus, kuriais keičiami tokie kaip pagrindinėje byloje nagrinėjami planai ir programos.
- 50 Taigi, atsižvelgiant į Direktyvos 2001/42 tikslą sukurti aukštą aplinkos apsaugos lygį, nuostatas, kuriomis apribojama šios direktyvos taikymo sritis, ir, be kita ko, apibrėžiami aktai, kuriems ji skirta, turi būti aiškinamos plačiai (Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.*, C-567/10, EU:C:2012:159, 37 punktas). Todėl visos minėtų nuostatų išimtys ar ribojimai turi būti aiškinami griežtai.
- 51 Be kita ko, aktai, kuriais keičiami planai ir programos, neišvengiamai lemia teisinio pagrindo, kuriuo remiamasi, pasikeitimą, ir todėl gali turėti pasekmių aplinkai, šiuo atveju reikšmingų, kurių „aplinkosauginis vertinimas“ pagal Direktyvą 2001/42 dar nebuvo atliktas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.*, C-567/10, EU:C:2012:159, 39 punktą).
- 52 Vien dėl aplinkybės, kad ginčijamu dekretu padarytais pakeitimais siekiama patikslinti ir įgyvendinti pagrindinį planą, esantį akte, kuris hierarchiniu požiūriu yra viršesnis, priimant tokius aktus neturėtų būti atleidiama nuo pareigos atlikti tokį vertinimą.
- 53 Iš tikrųjų toks aiškinimas būtų nesuderinamas su Direktyvos 2001/42 tikslais ir kenktų jos veiksmingumui, nes dėl jo potencialiai didelė planus ir programas, galinčias turėti reikšmingą poveikį aplinkai, keičiančių aktų kategorija iš esmės nepatektų į šios direktyvos taikymo sritį, nors jie aiškiai nurodyti minėtos direktyvos 2 straipsnio a punkto ir 3 straipsnio 2 dalies a punkto formuluotėse.
- 54 Taip yra juo labiau tada, kai kalbama apie tokį aktą kaip ginčijamas dekretas, nes yra žinoma, kad šiuo dekretu padaryti pakeitimai yra esminiai, ir kad pagrindinėje byloje nagrinėjamo plano, t. y. PPP, susijusio su didžiuoju Atėnų regionu, net ir darant prielaidą, kad galima laikyti, jog jame numatytos pakankami išsamios žemės panaudojimo taisyklės, aplinkosauginis vertinimas pagal Direktyvą 2001/42 bet kuriuo atveju nebuvo atliktas.
- 55 Taigi Direktyvos 2001/42 taikymo srities ribojimo, kurį Teisingumo Teismas nurodė Sprendimo *Inter-Environnement Bruxelles ir kt.* (C-567/10, EU:C:2012:159) 42 punkte, tikslas yra išvengti kelių to paties plano aplinkosauginių vertinimų pagal visus šios direktyvos reikalavimus.
- 56 Aplinkybė, kad ši direktyva dar nebuvo įsigaliojusi, kai šis pagrindinis planas buvo priimtas, šiuo atžvilgiu yra nesvarbi atsižvelgiant į tai, kad ši direktyva taikoma be išimčių visiems keičiantiems aktams, priimtiems galiojant minėtai direktyvai.
- 57 Be kita ko, pagrindinėje byloje svarbiau atrodo tai, jog akivaizdu, kad plano, kurį konkrečiai siekiama pakeisti ginčijamu dekretu, t. y. 1978 m. rugpjūčio 31 d. Prezidento dekretu įtvirtinto plano, aplinkosauginis vertinimas, analogiškas reikalaujamam pagal Direktyvą 2001/42, nebuvo atliktas.
- 58 Galiausiai net ir darant prielaidą, kad planai ir programos, kurias keičia ginčijamas dekretas, jau buvo įvertinti dėl poveikio aplinkai pagal Direktyvą 85/337 arba kitą „Bendrijos teisės aktų nuostatą“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/42 11 straipsnio 1 dalį, nors iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos to nematyti, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar toks vertinimas gali būti laikomas suderintos arba bendros procedūros pagal šios direktyvos 11 straipsnio 2 dalį išraiška ir ar jis apima visus Direktyvos 2001/42 reikalavimus; jeigu taip yra, nebetaikoma pareiga atlikti naują vertinimą pagal šią direktyvą (Sprendimo *Valčiukienė ir kt.*, C-295/10, EU:C:2011:608, 62 punktas).
- 59 Atsižvelgiant į visus pateiktus paaiškinimus į du pirmus klausimus reikia atsakyti taip: Direktyvos 2001/42 2 straipsnio a punktas ir 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinami taip, kad priimant aktą, kuriame yra planas arba programa, susiję su teritorijos planavimu ir žemės panaudojimu, kuriems taikoma Direktyva 2001/42, ir kuriuo keičiamas anksčiau buvęs planas arba

programa, negalima atleisti nuo pareigos atlikti aplinkosauginį vertinimą pagal šią direktyvą dėl to, kad šiuo aktu siekiama patikslinti arba įgyvendinti pagrindinį planą, įtvirtintą hierarchiniu požiūriu viršesniu aktu, kuriam toks aplinkosauginis vertinimas nebuvo atliktas.

Dėl trečiojo ir ketvirtąjo klausimų

- 60 Atsižvelgiant į atsakymą į du pirmuosius klausimus reikia nurodyti, kad, kalbant apie klausimus, ar Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies b punkte taip pat reikalaujama atlikti ginčijamame dekrete numatytų planų ir programų aplinkosauginį vertinimą, trečiasis ir ketvirtasis klausimai keliama tik jeigu Teisingumo Teismas atsakytų, kad neturi būti atliekamas šių planų ir šių programų vertinimas pagal šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalies a punktą.
- 61 Šiomis aplinkybėmis į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 62 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo 2 straipsnio a punktas ir 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinami taip, kad priimant aktą, kuriame yra planas arba programa, susiję su teritorijos planavimu ir žemės panaudojimu, kuriems taikoma Direktyva 2001/42, ir kuriuo keičiamas anksčiau buvęs planas arba programa, negalima atleisti nuo pareigos atlikti aplinkosauginį vertinimą pagal šią direktyvą dėl to, kad šiuo aktu siekiama patikslinti arba įgyvendinti pagrindinį planą, įtvirtintą hierarchiniu požiūriu viršesniu aktu, kuriam toks aplinkosauginis vertinimas nebuvo atliktas.

Parašai.